Luerssen: MONNA LISA ÉS ISABEL D'ARAGÓ

Autor:
Data de publicació: 23-10-2018

L’espaci lingüistic occitanocatalan constituís un continuum de parlars romanics qu’al moment de sa formacion a l’Edat Mejana aviá una granda omogeneïtat. Al sen de les lengas romanicas los parlants d’aquel airal tenián una nauta possibilitat d’intercompreneson e establissián de ligams creissents entre eles. Malgrat que lo Mond occitan, a partir del sègle XIII, comencèsse a tombar jos la dominacion de dinastias francesas, durant fòrça sègles l’influéncia lingüistica occitana e catalana, dins son airal mai pròche mediterranèu, se pot considerar d’una manièra conjoncha perque fòrça sovent se fa dificil de distinguir s’una caracteristica concreta aquerida per una autra lenga es deguda a l’influéncia catalana o a l’occitana.

UNA EXPERTA ALEMANYA ASSEGURA QUE LA MONNA LISA ÉS ISABEL D'ARAGÓ

[La Gioconda, el celebrissim retrat d'en Leonardo conservat al Louvre i, a la dreta, el bust que representa Isabel d'Aragó, de Francesco Laurana. Imatge Corbis.]

Segons un article del National Geographic, l'experta alemanya Maike Vogt-Luerssen, ha demanat la reexhumació d'Isabel d'Aragó, atès que aquesta dama seria la veritable Mona Lisa, i també s'hauria casat en segones noces amb Leonardo Da Vinci, de qui hauria tingut cinc fills.

La identitat de la Monna Lisa es considera encara avui un enigma en història de l'art: qui és realment la "Monna Lisa", la dona retratada per Leonardo da Vinci a la famosa pintura exposada al Louvre? Es tracta de la muller del mercader de seda florentí Francesco Del Giocondo, com hom sovint ha llegit, o d'una altra persona? La tesi sobre la vinculació directa de l'artista Leonardo da Vinci i Isael d'Aragó amb Catalunya i la casa reial catalana també compta amb els estudis, posteriors, dels investigadors catalans José Luis Espejo i Jordi Bilbeny.

No només això: segons Maike Vogt-Luerssen, Leonardo da Vinci hauria estat el segon marit d'Isabel. D'aquesta unió s'haurien generat cinc fills, i dos d'aquests, Antoni i Maria, reposen amb la mare a les tombes dels Aragó a la església de Sant Domènec Major a Nàpols, conjuntament amb les restes mortals del mateix Leonardo da Vinci, reunides al 1519 després que s'havien dispersat en tres llocs diferents (la mencionada església napolitana, l'església de Sant Nicolau a Bari i l'església de Vaprio d'Adda).

L'experta alemanya Maike Vogt-Luerssen, amb deu anys d'estudis sobre la matèria, va pronunciar una conferència el passat 19 d'abril del 2012 al palau Medici-Riccardi de Florència. Hi va exposar una sèrie de revelacions que posen en discussió l'exacta identificació de la misteriosa dona. Segons la historiadora alemanya, la dona retratada a la veneradíssima pintura seria Isabel d'Aragó, duquessa de Milà, i filla d'Alfons II d'Aragó i d'Ippolita Maria Sforza.

Les revelacions de l'experta han estat acompanyades d'una sèrie di fonts històriques contemporànies -dels segles XV i

XVI- i preludien el recurs a l'antropologia per al tram final d'aquella que podria esdevenir aviat la "recerca del segle", gràcies a la qual podrien ser recompostes, en la seva totalitat o en part, les restes de Leonardo da Vinci.

El llenguatge dels símbols

Per què només ara s'ha progressat tant cap a la solució de l'enigma? I de quina manera s'han fet servir les fonts útils per arribar fins a aquesta alçada? Segons la historiadora alemanya, de fet, "la pregunta «Qui és la Mona Lisa?», s'hauria d'haver pogut respondre ja fa segles si no s'hagués oblidat, a partir del segle XVII, el llenguatge de l'Edat Mitjana i del Renaixement: el simbolisme. Ara hem de reaprendre aquesta manera d'expressar-se, feta servir pels nostres avantpassats al llarg de milers d'anys d'història". És aquí on fa falta llavors "l'ofici" de l'historiador (que és capaç de llegir i interpretar, possiblement sense fer-li dir allò que no volen), a més dels documents escrits, també els símbols que apareixen a les pintures.

Per a una correcta identificació dels personatges representats a les pintures renaixentistes i per a una exacta datació de les obres, cal tenir competències en història de l'Edat Mitjana i del Renaixement, conèixer les tradicions i els costums d'aquestes èpoques històriques i, a més de la historia de la roba (què es portava de moda, en quin període i on), conèixer les grans dinasties dels segles XV i XVI i tots llurs integrants, recollint les seves descripcions de quantes més fonts històriques primàries i secundàries possibles millor, i, a la fi, saber trobar i llegir els escuts, els símbols i els colors específics (dits també emblemes o ensenyes) d'aquests grans llinatges.

Per què no és Lisa Gherardini

Un cop assolida aquesta alfabetització de base, l'historiador pot llançar-se, per exemple, a la gesta d'una identificació correcta d'un retrat, un justament del tipus de la Monna Lisa. Primer de tot, l'experta alemanya posa en dubte la identificació coneguda fins ara: la que fa referència a Lisa Gherardini, muller de Francesco Del Giocondo. A les Vides d'En Vasari es pot llegir, en efecte, que "començà Lionardo a fer per a Francesco del Giocondo el retrat de Monna Lisa, muller seva; i, després de quatre anys d'esforçar-s'hi, el deixà imperfecte. La qual obra avui és a casa del Rei Francesc de França, a Fontainebleu".

Segons l'experta alemanya, però, a la descripció vasariana hi falta tota referència als seus cabells, al vestit o al paisatge del retrat. Amb la cara de la Monna Lisa exposada al Louvre, no hi trobareu cap semblança llevat d'un somriure esplèndid, característic, en realitat, de la majoria de les cares femenines de Leonardo. La Monna Lisa del Louvre no té celles, pestanyes o narius rosats; i, a més, Leonardo no sembla que hagi prestat gaire atenció a la cavitat del coll".

En fi, no pot ser Lisa Gherardini, tampoc perquè cap dona, al segle XVI, un cop maridada, no deixava el seu cognom de soltera. Per això no hauria pogut mai esdevenir Lisa Del Giocondo. Una dona que es deia així -i esmentada en un document descobert només al gener del 2008- va existir de veritat, mes era la tercera filla de Bartolomeo del Giocondo, la germana més jove de Francesco del Giocondo i muller de Piero Francesco del Giocondo. Tampoc ella, doncs, no podia ser Monna Lisa.

La nova identificació

I ara som davant la nova (i, almenys sobre paper, revolucionària) identificació. Leonardo da Vinci, un dels principals pintors de cort dels Sforza durant almenys 17 anys, des del 1482 fins al 1499, coneixia bé els símbols i colors específics d'aquestes poderoses dinasties. Pel fet que els Sforza són el casal on Leonardo ha viscut i servit durant tants anys, Maike Vogt-Luerssen suposa que la senyora representada al Louvre pertany a la dinastia milanesa i es pot identificar fàcilment com a membre dels Sforza, tenint en compte el vestit que porta i a través dels símbols que en decoren la part superior o a través del brodat del coll (vegeu-ne el detall a la dreta).

El detall

La decoració de l'escotadura del vestit de la Monna Lisa és un detall revelador, segons l'estudiosa Mike Vogt-Luerssen, de la veritable identitat de la dona retratada del quadre, que ella defensa que és Isabel d'Aragó.

D'acord amb una font històrica escrita, la dona del retrat porta un vestit típic del segon semestre de dol, que duien les duquesses dels Sforza de Milà: "un vestit de color verd fosc amb dues mànigues de vellut negre i un vel al cap, que la tapava fins a sota els ulls, amb l'usual pentinat a sota". Gràcies a aquests indicis i a la presència dels símbols dels Sforza al vestit de la dona retratada, l'experta alemanya creu que no pot ser ningú altre que Isabel d'Aragó, que entre el 1489 i el 1494 va dur dol per la pèrdua de la mare, Ippolita.

Pel que fa als fills, l'experta alemanya afirma "de ser en possessió d'un document escrit contemporani, en el qual Francesco de Melzo (un dels suposats fills) esmenta Leonardo da Vinci com a pare: «e mio quanto optimo Padre". N'hi ha prou per seure en una taula i provar a reescriure la història.

Les restes mortals d'en Leonardo

I, per acabar, els ossos de Leonardo da Vinci. Tal com diu la Vogt-Leuerssen, avui "som tan llunyans de la realitat relativa a la Monna Lisa de Leonardo, que per suportar una teoria no n'hi ha prou amb fonts històriques escrites i pictòriques. Cal fer servir també l'antropologia. Mitjançant els instruments d'aquesta disciplina, avui podem reconstruir la cara d'Isabel d'Aragó, sepultada a l'Església de Sant Domènec Major a Nàpols. Podem comparar el seu ADN mitocondrial amb aquell dels fills Antonio i Maria, sepultats al costat de la mare, i deduir també llur cares. S'havia de cercar aquí també Leonardo da Vinci, mes això no ha passat".

L'experta, de fet, té la seguretat que el geni de Vinci mai no ha estat sepultat a França: "És molt probable que les seves despulles s'hagin traslladat a l'església de Sant Domènec Major a l'agost del 1519, on podria ser sepultat també Francesco II Maria, el fill més gran que Isabel va tenir amb el primer marit, Gian Galeazzo". Mes, per continuar la recerca cal una operació de reexhumació i d'estudis paleopatològics i antropològics. Les universitats de Bolzano i de Florència ja han estat alertades i tard o d'hora els sarcòfags (sobre tot aquells mai no "violats") podrien ser reoberts i donar la possibilitat a Maike Vogt-Leuerssen d'escriure l'últim capítol d'aquesta història.

La relació de Leonardo amb Catalunya.

L'investigador José Luis Espejo ja va presentar tota una teoria molt ben argumentada, fa uns anys, al seu llibre "El viaje secreto de Leonardo da Vinci" (Editorial Base), del qual podeu veure un resum en aquest video en tres parts, on s'expliquen els orígens nord-catalans de la família dels Da Vinci, provinents de Vinçà, població de la Catalunya Nord, segons l'investigador, i la seva vinculació amb el catarisme.

La fugida dels albigesos de les terrers del Conflent, va portar la família a dividir-se en dos: d'una banda els que varen refugiar-se a Catalunya i de l'altra els que varen amagar-se al nord d'Itàlia, com seria el cas de la branca d'en Leonardo.

Les investigacions de l'historiador Jordi Bilbeny (video) també relacionen en Leonardo da Vinci o de Vinçà amb Catalunya, basant-se en els avantpassats catalans de l'artista i les seves visites a Catalunya. També les barres catalanes, presents a l'escut familiar de l'artista, serien motius de pes per reforçar aquesta vinculació. De fet, segons l'historiador català, algunes creacions de Leonardo reprodueixen les muntanyes de Montserrat de fons. Se sap que Leonardo va passar temporades a la muntanya sagrada dels catalans i s'hauria inspirat en aquesta per il·lustrar les seves pintures.

Font: http://www.inh.cat/articles/El-misteri-de-la-Gioconda,-la-resposta-a-l'ADN-